Галаєвська Л. В.
Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ 7-9 КЛАСІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

У сучасних умовах цифровізації освіти особливої актуальності набуває проблема організації ефективного навчання української мови в основній школі із застосуванням змішаного навчання. Поєднання традиційного очного та дистанційного форматів потребує створення відповідних психолого-педагогічних умов, що забезпечують якісне засвоєння мовних знань і розвиток мовленнєвих компетентностей учнів 7–9 класів.

Водночас важливою умовою ефективності змішаного навчання є формування позитивної навчальної мотивації. Використання інтерактивних цифрових ресурсів, мультимедійних матеріалів, онлайн-завдань комунікативного спрямування сприяє підвищенню пізнавального інтересу здобувачів освіти та активізації їхньої навчальної діяльності.

Знання суті психічних процесів, які супроводжують будь-який навчальний процес, допоможе педагогу створити відповідні педагогічні умови і забезпечить ефективність всього навчального процесу (Дуткевич, 2018).

Важливою умовою ефективності змішаного навчання є формування позитивної навчальної мотивації. Використання інтерактивних цифрових ресурсів, мультимедійних матеріалів, онлайн-завдань комунікативного спрямування сприяє підвищенню пізнавального інтересу здобувачів освіцти та активізації їхньої навчальної діяльності.

В основі будь-якої діяльності, мовленнєвої зокрема, лежить потреба, яка в свою чергу породжує бажання або мотив. Як наслідок виникає конкретна мета, що спонукає до виникнення роздуму або мислення щодо її досягнення.

Процес розвитку й формування здобувача освіти як компетентного мовця, національномовної духовно багатої особистості – складний, багатоплановий, тому потребує врахування важливих аспектів психолого-педагогічних досліджень.

Зі зміною освітніх орієнтирів українська мова як шкільний предмет має соціалізуватися, активізувати розвивальний і світорозширювальний потенціал.

Суб’єкт-суб’єктний характер освітнього процесу вивищує роль мотивів, що найбільше впливають на діяльність і поведінку людини. Наявність їх сприяє зростанню пізнавального інтересу й досягненню бажаних результатів. Мотиваційну сферу людини формує система мотивів, якісні характеристики якої визначають розвинутість (наявність якісного різноманіття), упорядкованість (ступінь організованості структури, ієрархії мотивів) і гнучкість (взаємодія і взаємозамінюваність мотивів і цілей).

Водночас є інші механізми регулювання внутрішньої мотивації, наприклад, розуміння й дотримання ментальних законів (принципів): 1) контролю (втрата контролю над собою чи недостатність контролю спричиняє появу стресу, тривожності, напруженості; якщо людина не контролює свого життя, то його контролюють борги, інші люди, хворобливі стани, стосунки з людьми; контроль над життям починається з ваших думок; самодисципліна, володіння собою і самоконтроль починаються з контролю над власними думками); 2) причини й наслідку (що посієш – те й пожнеш; немає нічого випадкового, бо ми живемо в упорядкованому Всесвіті; успіхи й невдачі мають конкретні причини, незалежно від того, знаєте ви про них, чи ні; корисніше сісти й ретельно проаналізувати причини своїх проблем, аніж засмучуватися через них і злитися; думки – причини, а умови – наслідки); 3) віри (все, у що віриш, стає реальністю; переконання підштовхують на успіх або поразку); 4) очікувань (очікування – це те, чого ви хочете для себе; усе, чого очікуєте, стає вашим пророцтвом; успішні люди впевнені в собі й сповнені позитивних очікувань) (Голуб, 2019).

В умовах модернізації освіти, мовної зокрема, важливого значення набуває організація навчання як важливий мотиваційний фактор здобуття й застосування знань, умінь і навичок, спроможних забезпечити особистості участь в житті суспільства на максимальному для неї рівні успішності. У таких умовах досягнення бажаного результату пов’язане з підготовкою учнів до самостійної творчої діяльності. Тому завданню навчати творчості, виховувати сомостійну особистість, яка не просто володіє знаннями, а вміє їх застосовувати, у процесі навчання української (рідної) мови здобувачів освіти відведено чільне місце (Савченко, 2017).

Нині навчальний процес стає важливим мотиваційним фактором за умови його спрямованості на формування стійкого інтересу здобувачів освіти до опанування української мови й процесу учіння, на розвиток потреб учнів 7-9 класів, цей інтерес задовольняти і на створення умов, які сприятимуть активізації мотиваційної сфери учнів та успішному оволодінню ними вмінням учитися в творчому режимі. Тому дуже актуальним є розв’язання проблеми формування позитивної мотивації в процесі навчання української мови.

Проблема формування мотивації навчання лежить на стику навчання й виховання, є значущою у процесі мовленнєвого розвитку старшокласників. У сучасній психології мотивація позначає систему чинників, що детермінують поведінку людини (потреби, мотиви, цілі, наміри, прагнення тощо), і характеристику процесу, яка стимулює і підтримує поведінкову активність на певному рівні (Голуб, 2019).

Значну роль відіграє забезпечення психологічно комфортного освітнього середовища, яке передбачає підтримку емоційного благополуччя учнів, розвиток упевненості у власних мовленнєвих можливостях і зниження рівня навчальної тривожності. Це досягається через доброзичливу взаємодію між учителем та учнями, чітку організацію навчального процесу та зворотний зв’язок.

Ефективне навчання української мови в умовах змішаного навчання також передбачає індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу. Поєднання онлайн- і офлайн-форм дає змогу враховувати різні рівні навчальних досягнень, темп засвоєння матеріалу та освітні потреби учнів.

Отже, реалізація комплексу психолого-педагогічних умов у змішаному навчанні української мови сприяє підвищенню якості мовної освіти, розвитку комунікативної компетентності та формуванню навчальної самостійності учнів 7–9 класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Бондар В. І. (2019). *Дидактика сучасної школи*. Київ : Либідь, 256 с.

2.Голуб Н. Б. (2019). *Концепція навчання української мови учнів ліцею*. Київ: Педагогічна думка, 56 с.

3.Державний стандарт базової середньої освіти (2020). URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898

4.Дуткевич Т. В. (2018). *Вікова та педагогічна психологія*. Київ : Центр учбової літератури, 304 с.

5.Пометун О. (2020). *Інтерактивні технології навчання: теорія і практика*. Київ : А.С.К.192 с.

6.Савченко О. Я. (2017). *Дидактика основної школи.* Київ : Грамота, 288 с.

7.Сисоєва С. О. (2016). *Педагогічні технології у неперервній професійній освіті*. Київ : Едельвейс, 304 с.

8.Спірін О. М. (2021). Змішане навчання в закладах загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання.* № 2. С. 1–12.

9.*Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої освіт*и (2016). МОН України. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf

Грогуль А. С.
Вінницький національний технічний університет
(Вінниця, Україна)
Кобилянський О. В.
Вінницький національний технічний університет
(Вінниця, Україна)

ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ЕНЕРГЕТИКІВ

Сучасна енергетика переживає одну з найглибших трансформацій за всю історію: перехід до розподіленої генерації, масове впровадження відновлюваних джерел, інтеграція систем штучного інтелекту, розвиток розумних мереж (Smart Grid), поява нових матеріалів і технологій накопичення енергії, а також стрімке зростання вимог до кібербезпеки енергетичних об’єктів. Усе це радикально змінює зміст, методи та засоби професійної діяльності інженера-енергетика. Традиційна модель підготовки, яка орієнтована